

Preek over Johannes 3:16
Schildwolde, 22 januari 2017
Kees van Dusseldorp

Liturgie:

votum en groet

Ps.95:1,2,3

wetslezing

Ps.102:11,12,13 [Wiekslag 5-8]

gebed

lezen: Joh.3:1-21

1 Joh.4:7-16

Ld.328

kindermoment groep 6/7

E&R 76 Alzo lief had God de wereld

preek over Johannes 3:16: 'God had de wereld zo lief...'

Ps.118:1,6,10

gebed

collecte

Opw.428

zegen

Gemeente van Jezus Christus.

** de inauguratie van Jezus

240 miljoen hits op Google. Dat levert internet op als ik zoek op het trefwoord: 3:16. Gewoon 3:16. Ik heb gevonden resultaten niet allemaal bekeken. Maar de overgrote meerderheid gaat over dit bijbelvers. Johannes 3:16. Het is, vermoed ik, de meest bekende bijbeltekst. Hij staat op posters en op spandoeken, op pennen en op kaarten, op T-shirts en op billboards. Soms de hele tekst, soms alleen de nummers. 3:16.

Ik vind dat niet zo gek. Want eigenlijk zit alles hierin. God, liefde, Jezus Christus, eeuwig leven. In dit woord laat Jezus ons in het hart van God kijken. Hij laat zijn eigen missie in de wereld zien. En de toekomst voor een mens. Het zijn woorden die ons begrip overstijgen. En waar tegelijk geen woord frans bij is. Woorden die heel bekend zijn. En tegelijk kracht blijven houden en leven geven. Want het zijn woorden van Jezus. Over God.

Oorspronkelijk sprak Jezus deze woorden in een nachtelijk onderhoud met Nicodemus. Behoorlijk aan het begin van Jezus' optreden zocht deze vooraanstaande joodse leider hem op. Om hem in het geheim te vertellen dat hij hem eigenlijk wel erkende als profeet van God. In dat gesprek doet Jezus bijzondere uitspraken. De evangelist Johannes heeft ervan gehoord. En hij beseft: hier gebeurt iets bijzonders. Hier ontvouwt Jezus voor het eerst zijn roeping. Hier vertelt Jezus wat Gods plan achter zijn optreden is. Wat de bedoeling van God is. En wat zijn eigen drijfveren zijn.

Het is de inauguratie van Jezus Christus. Wat een verschil! Niet voor duizenden mensen en miljarden kijkers, maar in een persoonlijk gesprek onder vier ogen.

Het is de eerste speech van de machtigste op aarde. Niet met grillige standpunten en harde taal. Maar met woorden van hoop en liefde.

Het is het begin van het nieuwe tijdperk. Waarin de wereld niet wordt buitengesloten, en muren worden opgetrokken, maar de toekomst voor iedereen wordt opengelegd.

Het is de onthulling van het programma van de Verlosser. Waarbij wij ons niet hoeven af te vragen hoe hij ze waar zal maken. Want Hij is het Woord van God.

Wij kijken terug. En weten veel meer dan Nicodemus kon bedenken. En toch: weet jij het? Heb je ooit begrepen wat Jezus hier zegt? Of nog nooit helemaal? Of ben je het kwijtgeraakt in de veelheid aan verhalen? In de drukte van de wereld? In de discussies in de kerk? In de zorgen van het leven? Ik weet niet hoe dat met jou gaat. Maar ik heb het zo hard nodig. Dat ik erbij wordt stilgezet. Wie God is. Wie Jezus is. Wat liefde is. En wat het leven is. Ik ben de Heer dankbaar voor de woorden van Jezus. En voor de dag van vandaag, de dag van de Heer.

** God heeft de wereld zó lief

'Waarom bent u hier gekomen?' Indirect is het de vraag van Nicodemus. En Jezus geeft als antwoord: 'Omdat God de wereld zo liefheeft. Daarom heeft Hij mij gezonden.' Je kunt meer van zulke vragen bedenken. 'Waarom Heer, vertelt u ons wat wij moeten doen. En wat wij moeten laten?' 'Omdat God de wereld zo liefheeft.' 'Heer waarom gaat u zo ver, dat u zich uiteindelijk door de mensen laat doden?' 'Omdat God de wereld zo liefheeft.'

God heeft de wereld zo lief. 'Déze wereld? Waarin mensen elkaar kapot maken. Waarin de schepping kreunt en kraakt. Waarin mensen dood gaan van honger en kou?' Ja, deze wereld! 'Deze wereld, waarin mensen weglopen voor hun verantwoordelijkheid, waarin mensen domme dingen doen, dwaze dingen zeggen en foute dingen willen? Waarin mensen God maar laten praten en Hem niet de plaats geven die Hem toekomt? Waarin mensen zoveel tekortschieten, voortdurend op hun eigen belang gericht zijn?' Ja, deze wereld. God heeft de wereld zo lief!

Jezus maakt duidelijk dat achter zijn optreden, al zijn woorden en daden, achter zijn lijden en sterven, achter vergeving en verlossing, maar één motief schuilgaat: de liefde van God voor de wereld. Wij zeggen: Dat bestaat niet. Zulke liefde, dat kan niet waar zijn. God heeft vast ook een ander belang. Of een verborgen agenda. Hij verwacht vast heel veel van ons terug. Zo gaat het tussen mensen toch ook? Maar nee, zegt Jezus, het is enkel zijn liefde. Je snapt het niet.

Jezus kan het weten. Hij is degene die uit de hemel komt, zegt Hij tegen Nicodemus, En Hij vertelt op aarde dat het de pure liefde van God is. Dat is de achtergrond van zijn komst op aarde. De reden voor zijn menswording, voor zijn onderwijs, voor zijn lijden en voor de vrede die Hij brengt. Gods liefde. God geeft om de wereld. Hij heeft de wereld niet gemaakt om mee te spelen. Maar om van te houden. Zelfs na de zondeval is God zijn liefde voor de wereld niet kwijtgeraakt. Hij is bijzonder gesteld op zijn schepping, in het bijzonder op de mensen. Hij zoekt contact en maakt verbinding. Zijn hart gaat naar de wereld uit. Zijn relatie met de wereld is een relatie van gevende en zoekende liefde. De profeten spraken van de liefde van God, zelfs voor zijn trouweloze volk. Paulus spreekt van verzoening, toen wij nog vijanden waren. Maar ik vind het extra ontroerend om het uit de mond van Jezus te horen. Omdat Hij het slachtoffer zou worden. Letterlijk. Ik ben gekomen, ik word gebroken, ik ben gegeven omdat God heeft de wereld zó lief heeft.

En ik vind het ook bijzonder om Jezus hierin na te spreken. En tegen jullie, tegen mezelf en tegen anderen te zeggen: God heeft onze wereld zó lief! Déze wereld. Met al die toestanden die er zijn. Met alle soorten mensen die er rondlopen. Machtigen en machtelozen, daders en slachtoffers, vredestichters en terroristen. Ik zeg het met verwondering en diepe eerbied. God heeft onze wereld zó lief! Hij is het niet verplicht, integendeel. Er ligt geen reden in ons, integendeel. Hij zou meer reden hebben om ons te negeren, ons los te laten en het oordeel over ons te laten gaan. Maar toch gaat Zijn hart uit naar deze wereld. Je weet niet half hoe diep dat gaat.

** niet verloren

Het is een verademing om te horen dat iemand van je houdt. Hoe heerlijk is het, om je geliefd te weten! Erkend en gewaardeerd, ook al weet je van jezelf best dat je niet altijd even lief bent. Dat je aanvaard wordt en er mag zijn, zonder dat je jezelf steeds hoeft te bewijzen. Dat geeft zoveel rust en ruimte! Jammer dat we er vaak zo slecht in zijn, om elkaar zulke liefde te laten merken. En nog meer jammer is, dat we in de naam van de liefde elkaar soms beschadigen en kwaad doen.

God heeft de wereld lief. Dat is niet alleen heerlijk om te weten. Maar het is ook onze redding. Want alleen omdat God in zijn liefde actie onderneemt, gaan mensen niet verloren. Zonder Gods liefde is alles en iedereen verloren. Dat is onze startpositie. We zitten

niet in een reddingsboot. Maar in een schuit die op de ondergang afstevent. Omdat wij steeds de koers verleggen naar de dood. We zitten in een zinkende schuit. Die schuit, die gaat verloren. De mensen erop gaan eraan, tenzij ze zich laten redden.

Het is niet populair om dat te zeggen. En voor veel mensen, ook voor veel christenen, is het ook niet populair om zo te denken. Dat ieder mens verloren is, als God niet zou redden. Dat de hele wereld ten onder gaat, als God niet zou ingrijpen. Dat ik eigenlijk dood ben en definitief dood ga, als God mij niet naar zich toe zou trekken.

Johannes de Doper had gezegd dat de Messias ook zou komen om Gods oordeel te brengen. Jezus zegt het nu zelf een beetje anders. Ik ben niet gekomen om een oordeel over de wereld te vellen. Dat hoeft niet meer. De wereld heeft zichzelf al veroordeeld. Door niet naar God te luisteren. Door meer van de duisternis te houden dan van het licht. Door slechte dingen te doen in plaats van de waarheid te doen. Dat is het refrein van de mensheid. Daarmee hebben we onszelf in het ongeluk gestort. De gevolgen daarvan zijn dagelijks zichtbaar.

Stel: je komt op een rood stoplicht af en ziet de politieagent staan controleren. Je rijdt toch door. Daarmee veroordeel je jezelf. Het is wachten op de boete. Die agent hoeft niets meer te zeggen. Je weet het wel. Je bent strafbaar. En dat heb je zelf gedaan. Jezus zegt: ik hoef geen oordeel te vellen. De mensen hebben zichzelf al veroordeeld met hun gedrag. Ik ben gekomen om hen daarvan te redden.

God wil niet dat alles en iedereen verloren gaat. Daarvoor is zijn liefde te groot. Misschien denk je: als God dat niet wil, waarom regelt Hij dat dan niet? God kan toch met een knip van zijn vingers alles en iedereen redden? Misschien kan God dat wel. Maar dat is niet de manier die bij Hem past. Want het is zijn liefde, waarmee Hij mensen redt. Liefde zoekt wederliefde. Dat is iets anders dan een universele verlossing door een druk op de goede knop. Alleen als mensen hun hart voor God openen, wordt de verlorenheid opgeheven. Alleen als mensen zichzelf in het licht brengen, wordt de duisternis opgeheven, de dood doorbroken en het oordeel afgewend. God redt van de ondergang door zijn liefde en niet door zijn macht.

Als God niet zou ingrijpen, zou alles en iedereen verloren gaan. Wij zijn op weg naar de dood. Dat is onze startpositie. Dat is de beweging voor ieder die buiten de Messias blijft. Wat een intense woorden uit de mond van Jezus! Het is geen beschuldiging. Maar wel een pittige constatering. Daarom is Gods liefde niet alleen maar leuk en fijn. Maar maakt Gods liefde het verschil tussen dood en leven. Tussen verloren gaan of eeuwig leven. Het gaat wel ergens over. Iets dat van groter belang is dan welvaart of armoede zelfs dan gezondheid of ziekte. God wil niet dat mensen verloren gaan. Vanwege zijn liefde. Daarom heeft Hij zijn Zoon gegeven.

** zijn Zoon gegeven

Ja, God heeft zijn Zoon gegeven. Zijn enige. Het meest kostbare dat Hij bezat. Wist je dat al? Maar heb je je ook gerealiseerd wat dat betekent? Je eigen zoon ter beschikking stellen? Wat dat zegt over Gods liefde voor de mensen?

Veel mensen hebben moeite met het verhaal dat Abraham opdracht krijgt om zijn zoon Isaak te offeren. Omdat we huiveren als we ons proberen voorstellen wat dat betekent. Uiteindelijk gaat dat offer niet door. Maar God geeft zijn enige Zoon uit eigen vrije wil. En dat offer gaat wel door. Het toont ons Gods intense betrokkenheid bij de hulpeloze mensenwereld. Waar we slecht met diepe verwondering over kunnen spreken.

Het gesprek van Jezus met Nicodemus begon met de opmerking van de joodse schriftgeleerde dat Jezus een leraar is, die van God is gekomen. Jezus maakt duidelijk dat Hij inderdaad uit de hemel is neergedaald. Omdat God hem in zijn liefde naar de wereld heeft gestuurd. God gaf zijn Zoon. Niet alleen door hem als mens onder de mensen te laten leven. Maar ook door hem als reddingsmiddel omhoog te heffen.

Ooit moest Mozes in de woestijn een slang van koper op een staaf omhoog steken. En ieder die naar die koperen slang keek, stierf niet aan de dodelijke beet van de gifslangen waar ze last van hadden. Zo wordt de hoog aan een paal hangende Messias de redding voor mensen. Hier, bij zijn inauguratie, zinspeelt Jezus al op het einde van zijn eerste ambtstermijn. Hij zal in de hoogte worden gestoken op het kruishout. Iedereen zal hem zien. Zo zal de verlossing worden gerealiseerd.

Het zal je Zoon maar zijn. Die je het donker instuurt. Terwijl je weet wat mensen in de duisternis doen met elkaar.

Het zal je Zoon maar zijn. Die je woeste zee ingooit. Om mensen van de ondergang te redden.

Het zal je Zoon maar zijn. Die ze aan een paal omhoog steken. Omdat ze jouw liefde niet zien. En er consequent voor kiezen om het licht verwijderden uit hun leven.

Het zal je Zoon maar zijn.

Het was zijn Zoon. Zijn enige.

Zo vertelt Jezus wat de hemelse achtergrond is van zijn aardse optreden. Zo geeft Jezus aan, hoe sterk de liefde van God voor de wereld is. Zo geeft Hij ons een inkijkje in het Vaderhart van God.

** geloof gevraagd

Lieve mensen, dit is geen theorie. Dit is niet een van de religies of levensovertuigingen waaruit je kunt kiezen. Dit is geen abstract verhaal, dat verder niets met je leven te maken heeft.

God heeft de wereld zo lief. Hij geeft zijn Zoon, zodat mensen niet verloren gaan. Dat doet een beroep op je. Geloof wordt gevraagd. Wederliefde voor Gods liefde. Vertrouwen in de Mensenzoon. Geloof in Jezus Christus. Geloof dat Hij van God afkomstig is. Dat Hij drager van Gods liefde is. Dat Hij je Redder is. Dan wordt over jou geen oordeel uitgesproken, omdat het door Hem gedragen is. Laat je door Hem redden! Accepteer dat alleen door zijn dood aan het kruis voor jou het leven opengaat. En zet alles op alles om bij Hem te blijven! Veroordeel jezelf niet steeds weer met het kwaad dat je doet. Breek met de zonde. Doe de waarheid en zoek het licht.

Ik koppel het nog even weer terug naar het gesprek tussen Jezus en Nicodemus. Jezus had gezegd: Een mens kan alleen het Koninkrijk zien als je opnieuw wordt geboren. Maar wat is dat? En hoe gaat dat? Kennelijk kan een mens twee keer geboren worden.

Een keer als mens van vlees en bloed. Geboren uit de moederschoot. Maar er bestaat ook die andere geboorte. Een geboorte in het Koninkrijk van God. Een geboorte uit water en Geest, zegt Jezus. Water voor de reiniging van de zonden. En Geest voor de vernieuwing van het hart. Een geboorte van bovenaf. Noodzakelijk voor het eeuwige leven.

Dat klinkt veel mensen vaag in de oren. Hoe werkt dat dan, zo'n tweede geboorte? Zo'n geestelijk leven? Jezus maakt Jezus de vergelijking met wind: je ziet hem niet, weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heen gaat. Maar je hoort het geluid. En je merkt dat het waait. En hoeveel kracht een storm heeft. Dat is voor rationele mensen lastig: Je weet niet hoe het werkt, maar het gebeurt gewoon. Dat is precies de vraag van Nicodemus. 'Hoe gaat dat dan?' Hoe word ik opnieuw geboren? En hier klinkt dat antwoord: Geloof in Jezus Christus! Dat is jouw kant van de tweede geboorte. En daarmee wordt het veel concreter. Het is een opdracht. Vertrouw je toe aan de Zoon van God. Met heel je hebben en houden. Brengt jezelf in zijn licht. Steeds weer. En steeds meer.

Geloven is niets voor mij, zegt de een. Ik ben niet zo'n religieus type. Ik heb harde feiten nodig. Geloven is niets voor mij, zegt een ander. Ik heb teveel fouten gemaakt en nog steeds. Mijn leven is mislukt en ik krijg dat niet meer op de rails. Het zou schijnheilig zijn om te doen alsof ik een kind van God ben. Geloven is niets voor mij, zegt een derde. Ik ben zwaar afgeknapt op mensen die zeggen dat ze geloven. Ik ben onherstelbaar beschadigd in de naam van het geloof. Geloven is niets voor mij, zegt een vierde. Want dan moet ik alles in de Bijbel voor waar aannemen. En dat kan ik echt niet. Daarvoor staan er teveel onmogelijkheden in.

Lieve mensen, Jezus zegt: Iedereen die in mij gelooft, gaat niet verloren, maar heeft eeuwig leven. Ik wil graag met je praten over je reserves en bezwaren. Er zitten zoveel veronderstellingen in, die je op het verkeerde been zetten. Jezus zegt: Iedereen is welkom. Voor iedereen is redding. Iedereen mag leven. Begin daar en kijk dan wat de Heer met je doet. Vertrouw je toe aan de Verlosser. Grijp zijn hand. En voel het leven. Want zo gebeurt je nieuwe geboorte.

** en eeuwig leven

'Right here, right now', zei Donald Trump. Hier en nu verandert de wereld. Mensen hebben genoeg redenen om eraan te twijfelen. Ook al zal een ander beleid ongetwijfeld voelbare consequenties hebben. Het gewone leven zal gewoon doorgaan.

Maar niet bij Jezus Christus. Je hebt eeuwig leven. 'Right here, right now.' Met dat jij te toevertrouwt aan Jezus Christus. Voor het eerst of opnieuw. Je gaat niet meer verloren, maar hebt eeuwig leven. Dat is niet het leven na dit leven. Het leven dat nog komt. Nee, eeuwig leven, dat begin je hier en nu. Het is de hemelse kwaliteit van je aardse leven. Een mens die niet alleen een menselijke oorsprong heeft, maar ook van bovenaf geboren is. Een mens die niet alleen uit vlees en bloed bestaat, maar ook uit water en Geest is geboren: gereinigd en vernieuwd. Het is de mens die niet verloren gaat, maar toekomst heeft. De mens die meer van het licht houdt dan van de duisternis. De mens die het kwaad gaat bestrijden, en de waarheid leert doen. De mens die zich laat redden door Jezus Christus, die heeft eeuwig leven. Het is leven dat niet meer stuk kan, niet meer afloopt, niet meer vergaat. Ondanks alles wat je meemaakt. Alles wat je doet. Alles wat je overkomt. Zelfs het sterven maakt geen einde aan het eeuwige leven.

Want het is leven in de liefde van God. God heeft de wereld zó lief, vertelde Jezus. Hij vertelde het in de beslotenheid van een nachtelijk gesprek met Nicodemus. Maar de evangelist Johannes, die dit verhaal kende, heeft beseft hoe dit gesprek de inauguratie van Jezus betekent. Jezus vertelt openhartig over de achtergrond van zijn komst, over het doel ervan en over zijn persoonlijke missie.

God heeft de wereld zó lief. Dat is wat Jezus vertelt. Ik heb het nodig om dat steeds weer te horen. Omdat ik het niet begrijp. Omdat er zoveel andere verhalen verteld worden. Omdat het leven soms zo druk is. Omdat wij ons in de kerk niet van alles en nog wat bezig houden. Omdat ik niet zonder zorg ben over mensen van wie ik houd. Over u. Over de wereld. Over de toekomst. Ik heb het zo hard nodig. Om te luisteren naar wat Jezus vertelt. Over God. Over zichzelf. Over liefde. Over het leven. Om te leren leven in de liefde van God. Om me te laten redden door de gekruisigde Heer. Om opnieuw geboren te worden uit water en Geest. Omdat God ook mij zó liefheeft.

Amen